

چهار چوب تحقیق ادبی ولی. امروز محقق بار سفر می بندد به کشمیر می آید و دلش می خواهد که برای این تحقیق تمام اطراف و جوانب کار را بررسی کند و گذشته از سانسکریت وارد و زبان تبتی را نیز بیاموزد تا درین مرحله کاوش سطحی و تکراری نباشد و برای ثبت تلفظ های صحیح کلمات از وسایل الکترونیکی که همراه دارد بهره جوید در صورتیکه نیاز به کتاب خطی کمیابی دارد خود به مشاهده آن بنشیند و آنطور که می خواهد از آن عکس برداری کند و سخن کوتاه درین کار جای مجامله و مسامحه را به موشکافی و واقع بینی که پلکان حصول به حقیقت جوئی است واگذار کند.

در چنین عصری ادبیات فارسی ما نیز دچار تحول شده است و البته این تحول ادامه دارد و بنده بنوبه خود نه روش افراط کنندگان دنوآوری را می پسندم و نه با آن کسانی که می خواهند با روح منجمد خود چرخ زمان را از حرکت باز دارند هم عقیده هستم و با این میانه روی و انصاف بررسی خود را آغاز میکنم و نخست عوامل تغییر دهنده را می شمارم:

- ۱- رکود و انحطاط - انحطاط ادبی و رکود در عصر متأخر صفوی.
- ۲- آشنائی با غرب - آغاز ارتباط با اروپا که خود دوائر رنسانس و رفرم جانی دیگر یافته و راهی نوین در پیش داشت.
- ترجمه بسبک جدید - آشنائی با ادبیات فرنگی و آغاز عصر ترجمه کتابهای ادبی اروپائی.
- ۴- طلیمه ناسیو نالیسم. نخستین عصر پیدایش روح وطنپرستی بسبک غرب در عصر فتحعلیشاه.
- ۵- بذر آزادی - آغاز ارتباط با فرانسه و رسوخ افکار آزادیخواهان فرانسویان در ایران.

۶- تحقیق بسبک جدید - پیدایش شرقشناسی در جهان غرب و توجه دانشمندان اروپا به بنیادهای اساسی فرهنگ مشرق زمین .

۷- در جستجوی آزادی و استقلال - مهاجرت آزادیخواهان ایران به کشورهای همسایه و تشکیل کانونهای اصلاحات اجتماعی و ادبی در شهرهای کلکته، بمبئی، قاهره، باکو و اسلامبول و سپس لندن و پاریس و برلن .

۸- ناول و نمایشنامه - آغاز عصر داستان نویسی (نول) نمایشنامه نویسی سخنوری در رادیو تلویزیون تبلیغات بازرگانی .

۹- مدرسه بجای مکتب - تکوین و تربیت بروش جدید و تهیه کتاب درسی .

۱۰- ناسیونالیسم عصر پهلوی - آغاز عصر ناسیونالیسم و احترام از آنچه که رنگ ایرانی ندارد. فرهنگستان ایران - فارسی نویسی .

۱۱- ادبیات عامیانه - توجه به فلکلور از هر نوع. ورود ادبیات عامیانه به جامعه بزرگ ادبیات فارسی .

۱۲- نگرش همه جانبه به دنیای فارسی زبان - برقراری تماس با دیگر مراکز ترویج و تکمیل ادبیات فارسی در خارج از ایران و تقویت این مراکز .

۱۳- همگامی با ادبیات جهانی ، توجه کامل با ادبیات تطبیقی و ورود بصحنه رقابتهای ادبی و هنری جهانی .

۱۴- بازگشت ادبی - توجه به عصر نخستین ادبیات آریایی شعر نو یا هجائی .

(ناتمام)

انصاری مدید کتابخانہ داکتر ذاکر حسین

دہلی

فہرست مخطوطات فارسی

کتابخانہ جامعہ داکتر ذاکر حسین

۲

بخش اول

- ۷۴- جامی عبدالرحمن ، شرح یوسف وزلیخاناز عبدالواسع ہانسوی
۱۲۵۳ھ، عبدالباسط.
- ۷۵- جامی عبدالرحمن ، رقعات ، ۱۲۷۰ھج ، بہ خط
نظام الدین .
جامی لوائح .
- ۷۶- جامی مثنوی مولانا جامی .
- ۷۸- جامی عبدالرحمن ، محمد بن محمود المقلب بہ دہ دار بر
نفعات الانس.
- ۷۹- جامی عبدالرحمن ، تکملہ مولانا عبدالغفور (بر نفعات الانس) .
- ۸۰- جامی عبدالرحمن : نفعات الانس ، ۸۸۳ھج .
- ۸۱- جامی ، عبدالنبی ، نجات المسلمین ، عہد عالمگیری ، منظوم
- ۸۲- جان محمد بن غوث بن ولی اللہ السیالکوٹی تم لاهوری ، نور الابصار
فی مناقب اصحابہ الکبار ، المعروف بہ رد الروافض ، ۱۲۴۱ھج ، کرم الہی .
- ۸۳- محمد جعفر ولد شیخ محمد فاضل ، انشائی عجیب ، ۱۲۸۰ھج ،
محمد شیرخان .
- ۸۴- میزرا جلالا ، نسخہ شش نثر ، ۱۲۵۳ھج .
- ۸۵- جمال الدین ہانسوی حنفی چشتی ، رسالہ حضرت قطب

- ہانسوی ، سنہ ۷ از جلوس محمد فرخ سیر پاد شاہ بنخط محمد زاہد .
- ۸۶۔ جمالی حامد ابن فضل اللہ الراجی المعروف بدرویش ، سیر العارفین ، ۶۲۲ ہج .
- ۸۷۔ جمیل محمد اللہ آبادی رسالہ .
- ۸۸۔ (محمد) جمیل ابن ابوتراب البدخشی الحارثی ، منتخب العقائد ، ۱۲۷۸ ہج ، میان محمد عزیز الرحمن .
- ۸۹۔ جنگنامہ عالم گیر پادشاہ ، ۳۱ جلوس محمد شاہی ،
- ۹۰۔ جہانگیر نامہ ، ۱۰۹۱ ہج .
- ۹۱۔ چراغ دہلوی شیخ نصیر الدین محمود ، شرائط سنہ وصول الی الحق .
- ۹۲۔ چبتری محمود ابن الکریم ابن یحیی ، مثنوی گلشن راز ، ۱۱۷۷ ہج ، محمد شفیع .
- ۹۳۔ حافظ شیرازی ، دیوان حافظ .
- ۹۴۔ حافظ شیرازی خواجہ شمس الدین محمد ، دیوان حافظ .
- ۹۵۔ حافظ شیرازی دیوان حافظ .
- ۹۶۔ حج نامہ ، (منظوم با تصویر) .
- ۹۷۔ حجۃ الہند .
- ۹۸۔ حسام الدین محمد سرور پوری جونپوری ، ملفوظات .
- ۹۹۔ (قاضی) حسن ، تحفۃ القراس ، ۱۲۱۰ ہج ، ہر لعل .
- ۱۰۰۔ حسن بن گل محمد ، تحفۃ السلطانیہ ، دھرم چند چنالیہ .
- ۱۰۱۔ حسین الحسنی الطیبی ، رسالہ صیدیہ ، سنہ ۱۵ محمد شاہ پاد شاہ .
- ۱۰۲۔ حتی ، احوال پادشاہان ہند .
- ۱۰۳۔ حقیقت سید حسین شاہ ، تحفۃ المعجم ، ۱۲۱۳ ہج .
- ۱۰۴۔ حکیمی اصفہانی ، سید ، محیط الحکمت .
- ۱۰۵۔ حمید الدین ناگوری ، رسالہ عشقیہ ، ۱۰۷۴ ہج .
- ۱۰۶۔ حیات قادری الحنبلی ، محمد ، مجمع العلوم ، سنہ نامعلوم .

مصنف .

- ۱۰۷- (حیدرعلی ثونکی)، فتاوی مولوی حیدرعلی .
- ۱۰۸- خاقانی افضل‌الدین ، قصائد خاقانی یا کلیات خاقانی .
- ۱۰۹- خاکس ، شرح نظم تاورد المریدین ، ۱۲۹۸ هج ، حافظ احمد بخش .
- ۱۱۰- خان آرزو ، ثمرالفاوید .
- ۱۱۱- خدایار خان داود عباسی ، سید المراد فی قوانین الصیاد .
- ۱۲۳۰ ه .
- ۱۱۲- خسرو دهلوی امیر ، خسرو شیرین (مثنوی) ، ۱۰۵۸ هج .
- ۱۱۳- خسرو دهلوی امیر ، عشقیہ (مثنوی) ، ۱۰۵۷ هج .
- ۱۱۴- خلاصہ احوال بانو بیگم مخاطب بہ مہمناز محل عرف تاج بی بی ...
- ۱۱۵- خلقت الانسان ، ۱۲۶۰ هج . غلام احمد .
- ۱۱۶- خلیفہ شاہ محمود ، انشای خلیفہ ، ۱۱۷۷ هج .
- ۱۱۷- خوان نعمت .
- ۱۱۸- خیر اللہ الہ آبادی ، منتخب الباء خدا بخش قریشی .
- ۱۱۹- داراشکوہ ، رسالہ حسنات المارقین .
- ۱۲۰- داراشکوہ محمد ، مجمع البحرین .
- ۱۲۱- درگاہ پرشاد ، کتاب در فضیلت اخلاق و آداب ، ۱۹۰۸ ع .
- مصنف .
- ۱۲۲- مخدوم شیخ درویش چشتی مناجات .
- ۱۲۳- دھدار المتخلص بیانی محمود بن محمد ، مفاتیح المغالیق ، ۱۱۰۹ هج ، میر سید .

- ۱۲۴- راضی، دیوان راضی.
- ۱۲۵- رتی دام ، خلاصة المكاتب ، ۱۱۰۲ هج .
- ۱۲۶- رساله تجوید .
- ۱۲۷- رساله فی التصوف ، ۱۲۳۸ هج ، محمد بخش .
- ۱۲۸- رساله در بیان غذا ، ۱۲۷۹ هج .
- ۱۲۹- رساله در تصوف و اخلاق.
- ۱۳۰- رساله تصوف بشكل سؤال و جواب ، ۱۲۳۳ هج ، فضل علی .
- ۱۳۱- (رساله در تصوف)
- ۱۳۲- (رساله چوب چینی)
- ۱۳۳- (رساله در دعا)
- ۱۳۴- (رساله روح)
- ۱۳۵- (رد دفعه) ۱۲۴۹ هج .
- ۱۳۶- رساله شانه بینی ، ۱۲۶۲ هج .
- ۱۳۷- رساله حیرة الفقهاء ، ۱۲۷۰ هج ، شیخ غلام نبی .
- ۱۳۸- (رساله در علم عقائد)
- ۱۳۹- رساله فواید الكبرى .
- ۱۴۰- رساله قوشجیه .
- ۱۴۱- رساله در ماهیة مراتب کماهی .
- ۱۴۲- (رساله ماکول و مشروب)
- ۱۴۳- (رساله نجوم) .
- ۱۴۴- (رساله نحو) .
- ۱۴۵- رساله وحدت الوجود .

- ۱۴۶- رشیدالدین دهلوی محمد ، صولت غضنفریه و شوکت عمریه ،
۱۲۳۷ هج.
- ۱۴۷- رفیع الدین ، فرسنامه ، ۱۲۱۰ هج . هر لمل.
- ۱۴۸- رقعات (رقعه شهزاده محمد اورنگه زیب بهادر)
- ۱۴۹- روشن علی انصاری ، قواعد فارسی ، ۱۲۵۱ هج ، نثارعلی .
- ۱۵۰- رکن الدین بن عبدالقدوس گنگوهی ، شرح مجمع البحرین ،
از غلام معین الدین فاضلی.
- ۱۵۱- رومی ، جلال الدین محمد معروف به مولانا روم ، مثنوی مولوی
معنوی (کابل)
- ۱۵۲- رومی جلال الدین ، مثنوی ، دفتر پنجم و ششم .
- ۱۵۳- رومی جلال الدین ، شرح مثنوی مولانا روم ، از مولوی
شکراش .
- ۱۵۴- رومی جلال الدین ، فرهنگ مثنوی معنوی ، ۸۹۱ - ۹۰۱
هج ، محمود .
- ۱۵۵- رومی جلال الدین ، مثنوی معنوی دفتر سوم ، ۱۱۵۲ هج .
- ۱۵۶- رومی جلال الدین ، مرغوب القلوب ، (منظوم) ۱۲۱۳ هج .
- ۱۵۷- زاد المسافرین .
- ۱۵۸- زائر سید کرم علی ، انشائی .
- ۱۵۹- زرادى فخر الدین ، ترجمه اصول السماع اظهیر الدین ۱۲۳۷
هج ، بهینکی .
- ۱۶۰- سجان رامی (خلاصه التواریخ) .
- ۱۶۱- سراج القلوب ، ۱۲۳۴ هج ، فضل علی .
- ۱۶۲- سکندر دین محمد عرب منجمو ، مرآة سکندری ، ۱۰۲۱ هج .

- ۱۶۳- سلامت علیخان بنارسى ، تبصرة الايمان ، ۱۲۳۶ هج .
- ۱۶۴- سعدى شیرازى بوستان ۹۹۱ هج ،
- ۱۶۵- سعدى شیرازى بوستان ، ۱۲۳۲ هج . عبدالبارى
- ۱۶۶- سعدى شیرازى بوستان ، ۱۲۴۲ هج ، میرزا احمد على .
- ۱۶۷- سعدى شیرازى ، بوستان ، ۱۲۴۰ هج .
- ۱۶۸- سعدى شیرازى گلستان ، ۱۲۳۸ هج .
- ۱۶۹- سعدى شیرازى ، شرح گلستان از سراج الدين عليخان اردو
۱۲۳۶ هج . قاضى ارادت الله .
- ۱۷۰- كتاب سنكهاسن بئيسى راجه بيربكر ماجيت اجين ، ۱۲۶۲ هج .
- ۱۷۱- سيد احمد خان ، جام جم ، ۱۸۴۰ ع و بشير ناته كهترى .
- ۱۷۲- سيف ظفر نوبهارى - درالمجالس ، ۱۲۵۱ هج .
- ۱۷۳- شفاء المرض (مثنوى درطب) .
- ۱۷۴- شرف الدين يحيى منيرى شيخ [مكاتب]
- ۱۷۵- شرف الدين بن قاضى محمد نهر والى ، اختصار تذكرة اعمراس
انبيا و صحابه و ائمه و مشائخ ، از محمد نجيب قادرى ،
- ۱۷۶- سيد شريف جرجانى مير ، رساله بى نظير شرح بلاغت مير ، از
خيرالدين محمد الله آبادى ۱۲۲۴ هج .
- ۱۷۷- شرح آمنت بالله .
- ۱۷۸- (شرح عوامل فارسى) .
- ۱۷۹- شرح ملامير بر فرائض سراجى .
- ۱۸۰- شمس تبريز ، مرغوب القلوب (منظوم) ۱۳۰۳ هج .
- ۱۸۱- شهاب الدين ، تاريخ ملك آشام ، ۱۰۸۳ هج ، اعتصام الدين ، نقل
(ادامه دارد)